

Häruppå och sedan diskussionen i ämnet förklarats slutad, beslöto stadsfullmäktige, med godkännande af komiterades utlåtande, uppdraga åt ordföranden att hos Kongl. Maj:t, med bifogande af detta protokoll, i underdånighet anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes hos Riksdagen framställa proposition om anslags beviljande till ett femklassigt läroverk härstädes. Som ofvan.

Å Stadsfullmäktiges vägnar:

P. Larsson.

A. E. Lindberg.

N:o 180.

Af Herr M. Huss: Med förslag om tillägg till § 59 Riksdagsordningen.

Vid Riksdagens början anmälde jag inom denna Kammare en värdsam motion, innehållande förslag till åtskilliga förändringar i gällande Riksdags-ordning, alla i det syfte att söka åstadkomma någon förenkling uti riksdagsmaskineriet, derhän att det bortslösande af tid, som i vissa fall nu onekligen eger rum, kunde undvikas. De förslag jag vågade framställa, och hvilka nu vänta på Konstitutions-Utskottets utlatande, rörde dock endast hvad jag ansåg kunna förenklas vid Riksdagens början samt under dess lopp. Den förändring af § 59 Riksdags-ordningen, som föregående Riksdags Konstitutions-Utskott — uti memorialet N:o 10 — framlade, åsyftande möjlighet af uppskof med viktiga ärendens afgörande från en riksdag till den nästföljande, då tiden för dylikas fullständigare behandling, under sista perioden af Riksdagens grundlagsenliga samman-

varo, ansåges otillräcklig, vidrörde jag icke, oaktadt en af grundtankarne, nemligen tidsbesparing, är för Utskottets memorial och den af mig afgifna motionen gemensam. Orsaken härtill var, att när denna Kammare då afslog den föreslagna grundlagsförändringen, föga utsigt vore att något förslag med enahanda syfte skulle vid denna riksdag kunna motse annan utgång. Denna betänklighet har dock måst vika, då jag under Riksdagens lopp från flera erfarna representanter hört uttryckas den åsigt, att de af mig uti motionen N:o 178 afgifna förslag stodo i så nära samband med förra Riksdags Konstitutions-Utskotts framställning uti dess memorial N:o 10, att det vore lämpligast om dessa frågor fingo på en gång behandlas. Jag vågar därför nu väcka motion rörande förändring af § 59 Riksdags-ordningen, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med förra Riksdagens Konstitutions-Utskotts nyss åberopade memorial, syftande på möjlighet af uppskof med viktigare ärendens slutliga behandling från en riksdag till den nästföljande. Jag har så mycket giltigare skäl att i denna fråga följa samma väg som Utskottet, alldenstund jag, såsom ledamot af detta Utskott, då delade dess åsikter samt sökte i denna Kammare förordade bifall till dem. Hufvudmotiven till Utskottets förslag voro:

a) att, då erfarenheten visat svårighet, om icke omöjlighet, att under riksdags sista veckor grundligt handlägga viktigare ärenden af mera omfattande innehåll, dessa ärenden borde kunna uppskjutas till nästföljande riksdag, för att då upptagas till slutligt afgörande. Genom dylikt uppskof skulle å ena sidan vinnas att nämnda ärenden ej till följd af bristande tid afgjordes såsom hastverk, vare sig de bifollos eller afslogos; och å den andra att representanterne under tiden mellan riksdagarna blefvo i tillfälle att fullständigare grunda sin öfvertygelse om de uppskjutna ärendena.

b) att, då, såsom vanligen är fallet, göromålen vid riksdags början äro föga omfattande, de genom uppskof hvilande ärendena då kunde genast upptagas till handläggning och Riksdagen således nästan onedelbart efter dess öppnande komma i full verksamhet, hvilket eljest ej är fallet, förrän Utskotten medhunnit afgifva några betänkanden.

Det af Utskottet afgifna förslag om tillägg till § 59 Riksdags-ordningen förklarades af Första Kammaren, utan omröstning, hvilande till grundlagsenlig behandling; af Andra Kammaren afslogs det deremot, äfvenledes utan omröstning. Diskussionen häröfver återfinnes uti Kamrarnes protokoll för den 17 April förlidet år. De emot förslaget antagande i båda Kamrarne anförda skäl voro hufvudsakligen följande:

1) att uppskofsyrkande ej kan behandlas såsom en särskild för sig fristående fråga utan först afgöras efter diskussion, huruvida det före-

liggande ärendets beskaffenhet fordrar uppskof eller icke; att man således måste ingå uti pröfning af sjelfva hufvudsaken innan beslut kan fattas, samt att denna pröfning kan komma att upptaga lika mycken tid, som om ärendet företoges till slutligt afgörande; afslås nu uppskofsyrkandet måste derefter förnyad diskussion ega rum, hvadan riksdagsarbetet i stället för att underlättas och förenklas, snarare komme att uttänjas och försvåras.

2) att stadgandet, det ett uppskjutet betänkande, vare sig från ständigt eller särskildt Utskott, som afgifvit betänkandet — eller, om ärendet varit af särskildt Utskott handlagdt, af det ständiga Utskott till hvilket ärendet hörer — hvarken är erforderligt eller fullt riktigt, enär sådant betänkande icke blifvit till Utskotts förnyade behandling återförvisadt. Talmännen böra till vederbörlig behandling anmäla hvilande ärenden.

3) att förslagens föreskrift derom, att då fråga väckes om uppskof med den slutliga behandlingen af Kongl. Maj:ts proposition, något uppskof ej skulle kunna ega rum utan Kongl. Maj:ts tillstånd, är oantagligt, alldenstund Riksdagen måste anse sig förpligtad att vid samma riksdag som Kongl. Maj:t framlagt ett förslag, också afgifva svar på detsamma; hvarförutom, genom att anhålla om Kongl. Maj:ts tillstånd, en tidsödande skriftvexling alltid komme att ega rum. På grund häraf borde uti intet fall fråga om uppskof med besvarande af Kongl. Maj:ts propositioner få väckas.

4) att det gjorda undantaget för betänkanden från tillfälligt Utskott, hvilka nemligen ej skulle kunna uppskjutas till följande riksdag, icke har något principiellt skäl för sig, alldenstund dylika betänkanden stundom röra ämnen af stor vikt. Den Kammare, der dylik fråga blifvit väckt, bör ej vara betagen rättighet att förklara den samma hvilande,

5) att det möter ganska stora betänkligheter att lemna sista Riksdagen under en riksdagsperiod rätt att uppskjuta en fråga till den följande, emedan det Utskott, som då skall behandla ärendet, sannolikt blefve sammansatt af andre personer än dem, som förut deltagit i dess utredning.

6) att förslaget är ofullständigt deruti, att det ej bestämdt uttrycker från hvad håll framställning om uppskof skall väckas antingen den bör utgå från det Utskott, som handlagt ärendet, eller om hvarje enskild riksdagsledamot må ega initiativrätt att föreslå uppskofvet; äfvenledes är ej bestämdt huruvida uppskofsförslaget, om det göres af enskild ledamot, skall samtidigt framställas i båda Kamrarne eller, i händelse det väckes endast i endera, huru det då skall meddelas den andra.

7) att uppskof med ärendens slutbehandling är obehöflig, alldestund ändamålet lika väl, kanske bättre, kan vinnas om Riksdagen ville begagna sig af den i grundlagen medgifna rätt att tillsätta särskilda Utskott; och om detta oaktadt något Utskotts betänkande skulle inkomma så nära riksdagens slut, att dess behandling icke kunde medhinnas står utvägen öppen att återförvisa detsamma, hvarigenom enahanda mål vinnas, nemligen uppskof till en följande riksdag.

Att ingå uti någon speciel granskning af nu anförda inkast är icke min mening; jag har endast meddelat dem i det ändamål att denna Riksdags Konstitutions-Utskott må blifva i tillfälle att erhålla en öfversigt af frågans ståndpunkt och derigenom lättare bedöma i hvad mån de gjorda anmärkningarne böra beaktas.

De motiver, som föranledde sista Riksdags Konstitutions-Utskott att föreslå uppskof med ärendens behandling från en riksdag till den nästföljande har jag redan ofvan i korthet anført; förhållandena häruti hafva sedan dess ej förändrat sig; nya bevis för behovet af ett dylikt stadgande kunna till och med sägas tillkommit. Vid sista riksdags ellofte timme inkom nemligen till Kamrarna ett digert och i många hänseenden högst viktigt betänkande från det särskilda Utskott, som behandlat frågor rörande elementarundervisningsverken; antagligen förmådde ganska få Riksdagens ledamöter, liktidigt upptagna som de voro af flera andra viktiga ärenden, att under dagarna från betänkandets första bordläggning till dess slutbehandling begrunda och stadga sin öfvertygelse om de föreslagna förändringarnas gagnelighet. Hade slutbehandlingen af detta betänkande kunnat uppskjutas till nu pågående riksdag och riksdagsmännen under tiden fått förskaffa sig nödiga upplysningar af erfarna skolmän, är mer än sannolikt att mången fråga i detta betänkande blifvit helt annorlunda besvarad, än som under då för handen varande brådska skedde. Under nu pågående riksdag är ett särskildt Utskott nedsatt för handläggning af frågor rörande skogslagstiftning; då detta nedskrifves har ännu ej Kongl. Maj:ts proposition i ämnet till Riksdagen inkommit. Huruvida detta Utskott skall kunna under återstående riksdagstid medhinna en fullständig utredning af denna lagstiftning, hvilken dock berör en lifsfråga för fäderneslandet, och huruvida Riksdagen sedan skall mäka tillfredsställande besluta deröfver, vågar jag anse mer än tvifvelaktigt. Att frågan skulle i hvarje hänseende vinna genom ett uppskof är deremot efter mitt förmenande otvifvelaktigt. Under kommande riksdagar äro från Kongl. Maj:t med säkerhet att förvänta nya lagförslag, hvilka antagligen blifva af det omfång, att de omöjligen i sin helhet kunna af

en Riksdag slutbehandlas, såvida sessionen ej skall utsträckas långt utöfver den i grundlagen bestämda tid. Antagligen komma ock frågor om uppskof hufvudsakligast att röra Kongl. Maj:ts propositioner i lagstifningsväg; och, såsom en slående vederläggning af ofvan angifna inkast mot förslaget om dylikt uppskof, må det tillåtas mig anföra Friherre *L. De Geers* yttrande i denna fråga vid dess föredragning i Första Kammaren den 17 April förlidet år:

»Att, såsom en reservant mot Utskottets betänkande föreslagit, undantaga Kongl. propositioner från möjligheten att underkastas ett sådant uppskof, som här är i fråga, skulle jag anse vara en stor försämring, och hellre än att, för undvikande af de olägenheter, som af en talare nyss förmenats kunna af ett sådant uppskofsbeslut uppstå, uppföra denna del af förslaget, skulle jag vilja medgifva, att ett uppskof med behandlingen af Kongl. Maj:ts propositioner borde få ega rum, utan att Kongl. Maj:ts tillstånd dertill skulle behövas.»

»Enligt min tanke är det nemligen just för behandlingen af Kongl. propositioner, som detta förslag är af största behof påkalladt. De större lagförslag, som Riksdagen har att handlägga, komma säkerligen att i de flesta fall hafva sitt upphof i Kongl. propositioner, och dessa förslag kunna lätteligen tänkas vara af den omfattning att det torde blifva nära nog omöjligt för Riksdagen att, under den tid en lagtima riksdag vanligen räcker, på ett fullt tillfredsställande sätt handlägga dem; jag vill som exempel nämna förslag till en ny utsökningslag eller rättegångslag, för att ej tala om en hel ny civillag. Ett sådant uppskof kan vara behöfligt äfven för Kongl. propositioner af en något mindre omfattning, om dessa inkomma sedan Riksdagen redan en längre tid varit samlad, hvarpå åtskilliga exempel under de sista riksdagarne torde kunna anföras. Jag kan, för min del, ej heller finna, att någonting förnärmande för Regeringen ligger deruti, att det medgäfves Riksdagen att uppskjuta med fattandet af beslut öfver en Kongl. proposition, då Riksdagen har rätt att afslå en sådan helt och hållet.»

I nära öfverensstämmelse med sistlidne Riksdags Konstitutions-Utskotts förslag — uti Memorialet N:o 10 — om tillägg till § 59 Riksdags-ordningen, får jag nu hemställa att denna samma paragraf må omredigeras i sådant syfte, att den skulle komma att upptaga följande nya bestämmelser:

att slutbehandling af betänkande från ständigt eller särskildt Utskott må kunna uppskjutas från en riksdag till den nästföljande; betänkandet således förklaras hvilande;

- att förslag om dylikt uppskof kan väckas, såväl
- a) af det Utskott, som handlagt ärendet, som ock
 - b) af enskild riksdagsledamot; i sednare fallet skall den i endera Kammaren skriftligt gjorda framställningen omedelbart meddelas Medkammaren;
- att denna framställning skall göras: af Utskott i sammanhang med betänkandet; af enskild riksdagsledamot andra gången betänkandet i Kammaren föredrages;
- att uppskof ej kan ega rum utan båda Kamrarnes bifall;
- att, då betänkandet rör någon af Konungen hos Riksdagen gjord framställning, beslut deröfver ej må uppskjutas utan att Konungen dertill samtycker;
- att uppskjutet betänkande skall vid början af nästföljande Riksdag å nyo för Kamrarne oförändradt framläggas; af det Utskott, som afgifvit betänkandet, eller, om ärendet varit af särskildt Utskott handlagdt, af det ständiga Utskott, till hvilket ärendet hörer;
- att rörande uppskof med beslut öfver hvilande förslag till förändringar i grundlagarne skall fortfarande gälla hvad som derom är stadgadt uti § 64 Riksdags-ordningen.

Om remiss till Konstitutions-Utskottet anhålles.

Stockholm den 4 Mars 1874.

Magnus Huss.